

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 82/2019-39

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 25. júna 2019 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej, zo sudkyne Jany Laššákovej a sudcu Mojmirá Mamojku (sudca spravodajca) v konaní o ústavnej sťažnosti [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Branislavom Kahancom, Vajanského 33, Prešov, pre namietané porušenie základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1, 3 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Prešove č. k. 5 Tos 37/2018-441 z 13. novembra 2018 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a právo na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1, 3 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Prešove č. k. 5 Tos 37/2018-441 z 13. novembra 2018 p o r u š e n é b o l i .

2. Krajský súd v Prešove je povinný uhradiť [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 498,55 € (slovom štyristodevät'desiatosem eur a päťdesiatpäť centov) na účet jeho právneho zástupcu JUDr. Branislava Kahanca, Vajanského 33, Prešov, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

3. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „ústavný súd“) bola 6. decembra 2018 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1, 3 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) č. k. 5 Tos 37/2018-441 z 13. novembra 2018 (ďalej len „napadnuté uznesenie krajského súdu“).

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a príloh k nej pripojených vyplýva, že sťažovateľ bol uznesením sudcu pre prípravné konanie Okresného súdu Prešov (ďalej len „okresný súd“) zo 16. mája 2018 podľa § 71 ods. 1 písm. c) zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) vzatý do väzby pre zločin ublíženia na zdraví podľa § 155 ods. 1 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“) v súbehu s prečinom výtržníctva podľa § 364 ods. 1 písm. a) Trestného zákona spáchaného formou spolupáchateľstva podľa § 20 Trestného zákona. Následne sťažovateľ prostredníctvom ustanoveného obhajcu 11. októbra 2018 podal na Okresnej prokuratúre Prešov (ďalej len „okresná prokuratúra“) žiadosť o prepustenie z výkonu väzby (ďalej len „žiadosť“) a pre prípad pretrvávania niektorého z väzobných dôvodov navrhol väzbu nahradiť niektorým z prostriedkov

nahrádzajúcich väzbu, najmä písomným sľubom alebo dohľadom probačného a mediačného úradníka. Žiadosti nebolo zo strany prokurátora okresnej prokuratúry vyhovené a spolu s obžalobou bola 22. októbra 2018 doručená okresnému súdu. Senát okresného súdu o žiadosti a o ďalšom trvaní väzby rozhodol uznesením sp. zn. 6 T 116/2018 zo 7. novembra 2018 (ďalej len „uznesenie okresného súdu“) tak, že sťažovateľa ponechal vo väzbe a neprijal ani písomný sľub sťažovateľa ako náhradu za väzbu. Proti tomuto uzneseniu okresného súdu, proti všetkým jeho výrokom, podali sťažovateľ a jeho ustanovený obhajca priamo do zápisnice sťažnosť, ktorej bližšie dôvody uviedol sťažovateľ prostredníctvom ustanoveného obhajcu v písomných dôvodoch okresnému súdu doručených 12. novembra 2018.

3. V ďalšej časti sťažovateľ uviedol, že krajský súd napadnutým uznesením na neverejnom zasadnutí podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietol sťažovateľovu sťažnosť proti uzneseniu okresného súdu. Sťažovateľ vo vzťahu k napadnutému uzneseniu krajského súdu uvádza, že k porušeniu ním označených základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a práv podľa čl. 5 ods. 1, 3 a 4 dohovoru malo dôjsť z dvoch podstatných dôvodov, a to:

„I. Krajský súd v Prešove sa pri rozhodovaní o sťažnosti proti uzneseniu Okresného súdu v Prešove sp. zn. 6T/116/2018 zo dňa 07.11.2018 vôbec nevysporiadal s dôvodmi sťažnosti zo dňa 12.11.2018, a teda sa nezaoberal podstatným obsahom sťažovateľom podaného opravného prostriedku,

II. Krajský súd v Prešove vo výrokovej časti ústavnou sťažnosťou napadnutého uznesenia nerozhodol (absencia výroku) o alternatívnom návrhu sťažovateľa nahradiť jeho väzbu dohľadom probačného a mediačného úradníka podľa ustanovenia § 80 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.“

4. Sťažovateľ k prvej uvedenej námietke ďalej uviedol, že po tom, ako hneď po vyhlásení uznesenia okresného súdu proti nemu spolu s ustanoveným obhajcom podali sťažnosť, keďže boli okresným súdom poučení, že proti výroku o ponechaní sťažovateľa vo väzbe môžu podať sťažnosť len hneď po jeho vyhlásení a proti ostatným výrokom do troch pracovných dní, uznesenie okresného súdu napadli tzv. „bianco sťažnosťou“,

teda sťažnosťou neobsahujúcou žiadne odôvodnenie. Ďalej uviedol: «*Odôvodnenie sťažnosti, tzv. dôvody sťažnosti doručil ustanovený obhajca sťažovateľa prostriedkami elektronického doručovania Okresnému súdu Prešov dňa 12.11.2018... V tejto súvislosti sťažovateľ uvádza, že súdny spis vedený na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 6T/116/2018 bol Krajskému súdu Prešov predložený už dňa 08.11.2018 s tým, že o sťažnosti obvineného (sťažovateľa) rozhodol Krajský súd na neverejnom zasadnutí konanom dňa 13.11.2018. Krajský súd v Prešove v ústavnou sťažnosťou napadnutom uznesení výslovne uviedol: „Proti tomuto uzneseniu podal obvinený [REDAKOVANÉ] sťažnosť ihneď po jeho vyhlásení, dôvody ktorej sťažnostnému súdu predložené neboli.“ Sťažovateľ má za to, že uznesením Krajského súdu v Prešove sp. zn. 5 Tos/37/2018 zo dňa 13.11.2018, ktorým sťažnostný súd prehlásil, že dôvody sťažnosti sťažovateľa mu neboli predložené, čím posúdil takúto sťažnosť ako “bianco sťažnosť,” a to aj napriek tomu, že tieto dôvody boli deň pred konaním neverejného zasadnutia Krajského súdu predložené Okresnému súdu Prešov, došlo ku porušeniu základných práv a slobôd sťažovateľa, a to práva podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy SR a čl. 5 ods. 1, 3 a 4 Dohovoru, pretože sa Krajský súd v Prešove vôbec nezaoberal obsahom sťažovateľovho opravného prostriedku.» Dodal, že z písomných dôvodov sťažnosti, ako aj z elektronickej doručky vyplýva, že písomné dôvody boli okresnému súdu doručené 12. novembra 2018 o 17.48 h, a preto je v rozpore so skutočnosťou tvrdenie uvedené v napadnutom uznesení krajského súdu, že išlo iba o tzv „bianco sťažnosť“, ktorej dôvody neboli doručené.*

5. K druhej uvedenej námietke sťažovateľ dodal, že už v podanej žiadosti, ktorú adresoval okresnej prokuratúre, výslovne uviedol a zvýraznil návrhy na nahradenie väzby niektorým z prostriedkov nahrádzajúcich väzbu, konkrétne písomným sľubom alebo dohľadom probačného a mediačného úradníka. Výrok, ako bolo o tejto otázke rozhodnuté, však absentoval v uznesení okresného súdu, na čo okrem iného poukazoval aj v písomných dôvodoch sťažnosti proti nemu, ktoré boli okresnému súdu doručené 12. novembra 2018. Podľa názoru sťažovateľa bolo v rámci prieskumnej a rozhodovacej činnosti krajského súdu v jeho právomoci tento nedostatok odstrániť. Pretože aj v napadnutom uznesení krajského súdu absentuje výrok o alternatívnom nahradení väzby, čiže nedošlo k odstráneniu tohto nedostatku, je podľa názoru sťažovateľa potrebné napadnuté uznesenie krajského súdu

považovať za nevyhovujúce požiadavkám podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 1, 3 a 4 dohovoru.

6. Vzhľadom na uvedené sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd po prijatí veci na ďalšie konanie vo veci samej nálezom takto rozhodol:

„1. Základné práva sťažovateľa podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 5 ods. 1, 3 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Prešove sp. zn. 5 Tos/37/2018-441 zo dňa 13.11.2018 porušené boli.

2. Uznesenie Krajského súdu v Prešove sp. zn. 5 Tos/37/2018-441 zo dňa 13.11.2018 sa zrušuje a vec sa Krajskému súdu v Prešove vracia na ďalšie konanie.

3. Krajský súd v Prešove je povinný zaplatiť sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie v sume 1 000,- Eur (slovom tisíc eur) do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Krajský súd v Prešove je povinný uhradiť sťažovateľovi trovy konania na účet právneho zástupcu sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

7. Uznesením č. k. I. ÚS 82/2019-12 z 13. marca 2019 ústavný súd prijal ústavnú sťažnosť sťažovateľa na ďalšie konanie. Vec bola prijatá na ďalšie konanie v súlade s čl. II bodom 2 písm. b) Dodatku č. 1 k Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. marca 2018 do 28. februára 2019 v období od 17. februára 2019 do prijatia nového rozvrhu práce, podľa ktorého pri predkladaní veci do senátu Mojmirom Mamojkom (sudca spravodajca) pracuje prvý senát ústavného súdu v zložení Jana Baricová (predsedníčka senátu), Jana Laššáková a Mojmír Mamojka a v tomto zložení senátu bola aj prerokovaná a rozhodnutá v súlade s čl. X bodom 4 Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 26. apríla 2019 do 31. decembra 2019 v období od 17. februára 2019.

8. Krajský súd sa na základe výzvy ústavného súdu z 21. marca 2019 vyjadril k ústavnej sťažnosti prípisom sp. zn. Spr 168/19 z 9. apríla 2019, ktorý bol doručený 12. apríla 2019, v ktorom okrem iného uviedol:

„Vzhľadom na to, že okresný súd v prejednávanej veci rozhodoval o ponechaní obvineného vo väzbe po podaní obžaloby podľa § 76 ods. 3 Tr. por., sťažnosť proti tomuto uzneseniu bolo možné vychádzajúc z ust. § 83 ods. 2 Tr. por. stranami v konaní vrátane obvineného a jeho obhajcu podať len ihneď po jeho vyhlásení.

Na tomto závere nič nemení ani skutočnosť, že rozhodnutím zo dňa 07. novembra 2018 okresný súd zároveň rozhodol o zamietnutí žiadosti obvineného (sťažovateľa) o prepustenie z väzby na slobodu a o nenahradení väzby písomným sľubom obvineného, pretože ak sa rozhoduje o väzbe postupom podľa § 76 ods. 3 alebo 4 Tr. por. (teda aj v situácii uvedenej v § 238 ods. 3 Tr. por.), lehota na podanie sťažnosti sa vždy riadi ustanovením § 83 ods. 2 Tr. por. (len ihneď po vyhlásení rozhodnutia), ktoré je vo vzťahu k ustanoveniu § 187 ods. 1 Tr. por. ustanovením špeciálnym, a to aj keď súd zároveň rozhoduje o žiadosti obvineného o prepustenie z väzby na slobodu, alebo na podklade takejto žiadosti (primerane R 10/2013). To potom znamená, že aj proti výrokom o zamietnutí žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu a nenahradení väzby písomným sľubom bolo možné podať sťažnosť len ihneď po vyhlásení rozhodnutia, nie v lehote troch pracovných dní.

V súlade s... § 72 ods. 3 Tr. por. okresný súd uznesenie sp.zn. 6T/116/2018 zo dňa 07. novembra 2018 v plnom znení s odôvodnením a poučením uviedol v zápisnici o úkone... v súlade s... § 190 ods. 3 Tr. por. okresný súd spis sp. zn. 6T/116/2018 predložil krajskému súdu nasledujúci pracovný deň, teda 08. novembra 2018.

Nemožno preto súhlasiť s názorom, že by situácia v prejednávanej veci bola obdobná ako vo veci, ktorej sa týka Nález ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 73/2017 zo dňa 24. januára 2018, pretože vo veci naposledy spomínaného nálezu okresný súd rozhodoval o žiadosti obžalovaného o prepustenie z väzby na slobodu, pritom proti rozhodnutiu o takejto žiadosti je prípustná sťažnosť v lehote troch pracovných dní (teda nie len ihneď po jeho vyhlásení) a okresný súd nemá povinnosť predkladať spis krajskému súdu nasledujúci pracovný deň.

Krajský súd ako súd sťažnostný rozhodol o sťažnosti... po piatich kalendárnych a troch pracovných dňoch, teda dňa 13. novembra 2018 pred 12.00 hod., pričom do tohto

okamihu mu neboli predložené dôvody sťažnosti, ktoré obhajca sťažovateľa podal až dňa 12. novembra 2018 o 16.04 hod. s tým, že okresnému súdu boli doručené toho istého dňa o 17.48 hod., pričom toto podanie bolo na okresnom súde vytlačené dňa 20. novembra 2018 a zviazané do spisu.

Obhajca ako osoba práva znalá, napriek nesprávnemu poučeniu okresného súdu o možnosti podania sťažnosti proti výroku o zamietnutí žiadosti a nenahradení väzby, vedel, že okresný súd predloží spis nadriadenému súdu na rozhodnutie o sťažnosti sťažovateľa nasledujúceho dňa, t.j. 08. novembra 2018 v zmysle § 190 ods. 3 Tr. poriadku, a keďže procesný predpis ukladá aj súdom konať vo väzobných veciach prednostne a urýchlene, vedel aj o tom, že nadriadený súd má povinnosť rozhodnúť vo veci v krátkej lehote po predložení spisu. Aj napriek tejto vedomosti obhajca písomné dôvody sťažnosti zaslal elektronicky na okresný súd až dňa 12. novembra 2018 po skončení pracovnej doby, teda v tretí pracovný a piaty kalendárny deň po rozhodnutí o väzbe. Sťažnostný súd nezistil dôvody, pre ktoré by nemohol rozhodnúť vo veci dňa 13. novembra 2018, ak ani po uplynutí troch pracovných dní mu neboli doručené dôvody sťažnosti obvineného [REDAKOVANÉ], pritom obhajoba u druhého obvineného... dôvody sťažnosti predložila už 09. novembra 2018.

Napokon býva zvykom, že obhajcovia súc si vedomí predloženia spisu krajskému súdu, predkladajú dôvody sťažnosti, ak tak konajú s už určitým časovým odstupom, priamo krajskému súdu v záujme umožnenia urýchleného rozhodovania o väzbe klienta.

Sťažovateľ návrh na nahradenie väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka predložil v žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu z 11. októbra 2018, na tomto návrhu však nezotrval, pretože ho prostredníctvom svojho obhajcu na neverejnom zasadnutí dňa 07. novembra 2018 v konečnom návrhu pred rozhodnutím okresného súdu o väzbe po podaní obžaloby upravil tak, že navrhol, aby bol prepustený z väzby na slobodu, alebo aby väzba bola nahradená písomným sľubom, ktorý súčasne predložil. Sťažnostný súd, keďže išlo o konečný návrh obhajcu v mene sťažovateľa, tento rešpektoval tak ako aj okresný súd, ktorý tak isto o nahradení väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka nerozhodoval, pretože bol prednesený neskôr ako písomný návrh. Podľa názoru krajského súdu prednesený návrh procesnou stranou v krátkej dobe pred rozhodnutím súdu o väzbe v rámci konečného návrhu, ktorým má ovplyvniť rozhodnutie súdu, a ktorý nie je

totožný s jeho pôvodným návrhom, je potrebné považovať za legitímnu dispozíciu s pôvodným návrhom. Ide teda o konečný prejav vôle procesnej strany, ktorým môže zmeniť svoj postoj k návrhu (primerane R 116/2014). Vzhľadom na to, že sťažovateľ sa nedomáhal v konečnom návrhu nahradenia väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka, okresný súd nemal povinnosť rozhodnúť samostatným výrokom o nahradení väzby obvineného týmto zákonným opatrením.“

Súčasne predsedníčka krajského súdu oznámila, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania.

9. Ústavný súd 12. apríla 2019 zaslal vyjadrenie krajského súdu právnenému zástupcovi sťažovateľa s možnosťou zaujatia stanoviska v lehote 14 dní od doručenia prípisu. Právny zástupca sťažovateľa sa k stanovisku krajského súdu vyjadril podaním doručeným ústavnému súdu 30. apríla 2019, v ktorom uviedol, že nesúhlasí s písomným vyjadrením krajského súdu a ďalej v podstatnom okrem iného uviedol:

„Už v ústavnej sťažnosti sťažovateľ konštatoval, že pokiaľ Krajský súd v Prešove pri rozhodovaní o sťažnosti proti uzneseniu Okresného súdu v Prešove sp. zn. 6T/116/2018 zo dňa 07.11.2018 sa vôbec nevysporiadal s dôvodmi sťažnosti sťažovateľa, ktoré boli deň pred konaním neverejného zasadnutia Krajského súdu v Prešove riadne doručené Okresnému súdu Prešov, tak tým porušil základné práva sťažovateľa podľa čl. 17 Ústavy SR a čl. 5 Dohovoru, pretože sa vôbec nezaoberal obsahom sťažovateľovho opravného prostriedku... Ak by aj argumentácia Krajského súdu v Prešove... a síce že ustanovenie § 83 ods. 2 Trestného poriadku (lehota na podanie sťažnosti – len ihneď po vyhlásení rozhodnutia) je vo vzťahu k ustanoveniu § 187 ods. 1 Trestného poriadku (lehota 3 pracovných dní) ustanovením špeciálnym, a to aj v prípade, keď súd zároveň rozhoduje o žiadosti obvineného o prepustenie z väzby na slobodu, tak súd prvého stupňa potom v rámci poučení, zrejme, nesprávne poučil sťažovateľa o lehote na podanie sťažnosti... Toto nesprávne poučenie Okresného súdu Prešov o možnosti podania sťažnosti proti výroku o zamietnutí žiadosti a nenahradení väzby konštatoval Krajský súd v Prešove až v samotnom vyjadrení k ústavnej sťažnosti... Ak súd prvého stupňa nepoučil sťažovateľa o možnosti podať opravný prostriedok správne, tak Krajský súd v Prešove nepostupoval podľa sťažovateľa v predmetnej veci správne, pretože uvedený nesprávny postup súdu

prvého stupňa mal možnosť napraviť tak, že by v deň konania neverejného zasadnutia (13.11.2018) zisťoval u okresného súdu, či tomuto neboli doručené v uvedenej lehote 3 pracovných dní, resp. pred konaním neverejného zasadnutia písomné dôvody sťažnosti. Uvedeným postupom by podľa názoru sťažovateľa Krajský súd v Prešove chybu Okresného súdu Prešov o možnosti podať opravný prostriedok napravil a tým dal základným právam a slobodám sťažovateľa zadosť. Aby došlo k zachovaniu všetkých základných práv sťažovateľa, bolo podľa jeho názoru povinnosťou Krajského súdu v Prešove zachovať a riadiť sa aj nesprávnym poučením, ktoré bolo sťažovateľovi dané súdom prvého stupňa... Aj keď Krajský súd v Prešove vo svojom vyjadrení k ústavnej sťažnosti poukazuje na to, že obhajca je osoba znalá práva, tak sťažovateľ na tomto mieste uvádza, že len súd pozná právo, čo vyjadruje aj zásada iura novit curia... Nemožno preto pričítať sťažovateľovi na ťarchu tú skutočnosť, že ich zaslal prostriedkami elektronického doručovania na Okresný súd v Prešove, a to obzvlášť v prípade, keď okresnému súdu boli doručené deň pred konaním predmetného neverejného zasadnutia Krajského súdu v Prešove... Vo vzťahu k sťažnostnej námietke sťažovateľa, že Krajský súd v Prešove vo výrokovej časti ústavnou sťažnosťou napadnutého uznesenia nerozhodol o alternatívnom návrhu sťažovateľa nahradiť jeho väzbu dohľadom probačného a mediačného úradníka podľa ustanovenia § 80 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku... Podľa názoru sťažovateľa obdobne ako v prípade späťvzatia sťažnosti podľa ustanovenia § 188 ods. 3 Trestného poriadku aj v prípade späťvzatia (čiastočné) návrhu, môže byť tento vzatý späť len s výslovným súhlasom obvineného. V tomto smere sťažovateľ pri svojom výsluchu v rámci rozhodovania o väzbe uviedol, že trvá na podanej žiadosti o prepustenie z väzby. Vzhľadom na vyššie uvedené nebol ustanovený obhajca oprávnený k príslušnej dispozícii bez výslovného súhlasu obvineného. Tento súhlas obvinený nedal, a tak podľa jeho názoru mal súd prvého stupňa rozhodnúť aj o nahradení väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka, resp. krajský súd, ako sťažnostný súd, mal uvedený nedostatok v rámci prieskumnej a rozhodovacej činnosti konvalidovať. Aj nad rámec vyššie uvedené ale sťažovateľ nesúhlasí s tvrdením krajského súdu o tom, že ustanovený obhajca v rámci konečného návrhu realizoval dispozíciu pôvodného návrhu, keďže v rámci záverečného prednesu obhajca zotrval na žiadosti o prepustenie a dôvodoch v nej uvedených v celom rozsahu. Podľa názoru sťažovateľa to, že obhajca pri záverečnom prednese navrhol nahradenie

väzby s'azovateľa len písomným sľubom, nie je dostačujúce na prijatie konštatácie, že s'azovateľ už nahradenie väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka nenavrhol.“

10. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) v čl. I § 1 až § 13 a § 16 až § 28 a § 32 až § 248 a § 250 a § 251. V zmysle § 246 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde sa tento zákon použije aj na konania začaté do 28. februára 2019, pričom právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali do 28. februára 2019, zostávajú zachované.

11. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnou s'aznosťou, stanoviskami účastníkov konania, ako aj s obsahom spisu dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

12. Na zasadnutí pléna ústavného súdu 25. apríla 2019 bol schválený Rozvrh práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 26. apríla 2019 do 31. decembra 2019 (ďalej len „rozvrh práce“), ktorý nadobudol účinnosť 26. apríla 2019.

V súlade s čl. X bodom 4 rozvrhu práce veci, na ktorých prerokovanie bol k 25. aprílu 2019 príslušný prvý senát ústavného súdu v zložení platnom v období od 17. februára 2019 do 25. apríla 2019 a v ktorých bolo k 25. aprílu 2019 vydané rozhodnutie o prijatí návrhu na ďalšie konanie, prerokuje tento senát v pôvodnom zložení (platnom v období od 17. februára 2019 do 25. apríla 2019).

V súlade s čl. II bodom 2 písm. b) Dodatku č. 1 k Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. marca 2018 do 28. februára 2019, ktorým bola predĺžená doba platnosti rozvrhu práce do prijatia nového rozvrhu práce plénom ústavného súdu kreovaným na základe vymenovania a ujatia sa funkcie nových sudcov ústavného súdu vymenovaných namiesto sudcov ústavného súdu, ktorých funkčné obdobie skončilo

16. februára 2019, mal ústavný súd jeden senát, ktorý pri predkladaní pridelených vecí do senátu sudcom spravodajcom Mojmirom Mamojkom pracoval v zložení Jana Baricová (predsedníčka senátu), Jana Laššáková a Mojmír Mamojka. Vzhľadom na uvedené prvý senát ústavného súdu rozhodol vo veci ústavnej sťažnosti vedenej pod sp. zn. I. ÚS 82/2019 v zložení tak, ako to je uvedené v záhlaví tohto nálezu.

II.

13. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

14. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

15. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah...

16. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

17. Podľa čl. 17 ods. 1 ústavy osobná sloboda sa zaručuje.

18. Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Nikoho nemožno pozbaviť slobody len pre neschopnosť dodržať zmluvný záväzok.

19. Podľa čl. 17 ods. 5 ústavy do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.

20. Podľa čl. 5 ods. 1 dohovoru každý má právo na slobodu a osobnú bezpečnosť. Nikoho nemožno pozbaviť slobody okrem nasledujúcich prípadov, pokiaľ sa tak stane na základe postupu stanoveného zákonom:

a) zákonné pozbavenie slobody osoby po odsúdení príslušným súdom;

b) zákonné zatknutie alebo pozbavenie slobody z dôvodu nesplnenia rozhodnutia vydaného súdom v súlade so zákonom alebo s cieľom zabezpečiť splnenie povinnosti stanovenej zákonom;

c) zákonné zatknutie alebo pozbavenie slobody za účelom predvedenia pred príslušný súdny orgán pre dôvodné podozrenie zo spáchania trestného činu, alebo ak je to dôvodne považované za potrebné, za účelom zabránenia spáchaniu trestného činu alebo úteku po jeho spáchaní;

d) pozbavenie slobody maloletého na základe zákonného rozhodnutia za účelom výchovného dohľadu alebo jeho zákonné pozbavenie slobody za účelom predvedenia pred príslušný súdny orgán;

e) zákonné pozbavenie slobody osôb, aby sa zabránilo šíreniu nákazlivej choroby, alebo duševne chorých osôb, alkoholikov, narkomanov alebo tulákov;

f) zákonné zatknutie alebo iné pozbavenie slobody osoby, aby sa zabránilo jej nepovolenému vstupu na územie štátu, alebo osoby, proti ktorej sa vedie konanie o vypovedaní alebo vydaní.

21. Podľa čl. 5 ods. 3 dohovoru každý, kto je zatknutý alebo pozbavený slobody v súlade s ustanovením odseku 1 písm. c) tohto článku, musí byť ihneď predvedený pred sudcu alebo inú úradnú osobu splnomocnenú zákonom na výkon súdnej moci a má právo, aby jeho vec bola prejednaná v primeranej lehote, alebo byť prepustený počas konania. Prepustenie sa môže podmieniť zárukou, že sa takáto osoba dostaví na pojednávanie.

22. Podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru každý, kto je zatknutý alebo inak pozbavený slobody, má právo podať návrh na začatie konania, v ktorom súd urýchlene rozhodne o zákonnosti pozbavenia jeho slobody a nariadi prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné.

III.

23. Podstata ústavnej sťažnosti sťažovateľa spočíva v namietanom porušení základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a práv podľa čl. 5 ods. 1, 3 a 4 dohovoru. K ich porušeniu malo zo strany krajského súdu dôjsť tým, že krajský súd napadnutým uznesením krajského súdu rozhodol o sťažovateľovej sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu o jeho ponechaní vo väzbe bez toho, aby mu bolo doručené sťažovateľom doplnené písomné odôvodnenie sťažnosti, ktoré sťažovateľ okresnému súdu doručil 12. novembra 2018, pričom krajský súd spisový materiál postúpil krajskému súdu 8. novembra 2018, a tým, že krajský súd v napadnutom uznesení krajského súdu, resp. v jeho výrokovej časti, nerozhodol o alternatívnom návrhu sťažovateľa nahradiť jeho väzbu písomným sľubom alebo dohľadom probačného a mediačného úradníka.

24. Z obsahu ústavnej sťažnosti, ako aj príloh k nej pripojených vyplýva, že písomné odôvodnenie sťažnosti sťažovateľa, ktorým doplnil podanú tzv. „bianco sťažnosť“, ktorú podal priamo na verejnom zasadnutí 7. novembra hneď po vyhlásení uznesenia okresného súdu, bolo okresnému súdu prostriedkami elektronickej komunikácie doručené 12. novembra 2018 o 17.48 h, teda preukázateľne pred vydaním napadnutého uznesenia krajského súdu. Z obsahu spisu krajského súdu, ako aj z obsahu napadnutého uznesenia krajského súdu je zrejmé, že v čase rozhodovania krajský súd nemal písomné doplnenie sťažnosti sťažovateľa k dispozícii, a teda pred vydaním napadnutého uznesenia krajského súdu nebol oboznámený s argumentáciou sťažovateľa. Zároveň z obsahu spisu nevyplýva ani skutočnosť, že by krajský súd vykonal pred vydaním napadnutého uznesenia krajského súdu zisťovanie na okresnom súde, či sťažnosť sťažovateľa nebola doplnená o jej dôvody.

25. Podľa § 185 ods. 1 Trestného poriadku opravným prostriedkom proti uzneseniu je sťažnosť.

26. Podľa § 187 ods. 1 Trestného poriadku sťažnosť sa podáva orgánu, proti ktorého uzneseniu smeruje, a to do troch pracovných dní od oznámenia uznesenia, s výnimkou sťažnosti proti uzneseniam podľa § 83 ods. 2 Trestného poriadku.

27. Podľa § 83 ods. 2 Trestného poriadku proti uzneseniu o nevzatí do väzby alebo uzneseniu o prepustení zatknutého obvineného na slobodu môže prokurátor podať sťažnosť len ihneď po vyhlásení uznesenia; to platí aj pre podanie sťažnosti obvineným, obhajcom mladistvého obvineného alebo prokurátorom proti rozhodnutiu o väzbe, ak súd alebo sudca pre prípravné konanie rozhodoval podľa § 76 ods. 3 alebo 4 Trestného poriadku.

28. Súdne konanie v súvislosti s rozhodovaním o zákonnosti väzby musí poskytovať určité garancie procesnej povahy, ktoré sú vyjadrené v čl. 6 dohovoru. So zreteľom na to, že čl. 6 sa nevzťahuje na konanie a rozhodovanie o väzbe, procesné záruky tu uvedené nemožno bez ďalšieho uplatniť aj v prípade čl. 5 ods. 4, no určité základné procesné záruky sa musia poskytovať aj v konaní podľa čl. 5 ods. 4, i keď nemusia byť nutne rovnaké ako tie, ktoré vyplývajú z čl. 6 (II. ÚS 108/08, II. ÚS 266/2013).

29. Právo obvineného na obhajobu ako súčasť práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 3 písm. c) dohovoru treba považovať nepochybne aj za súčasť konania o väzbe. Treba ho teda považovať za súčasť procesných práv obvineného aj podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru, resp. čl. 17 ústavy. Povinnosťou všeobecných súdov je umožniť obvinenému uplatnenie práva na obhajobu tak, aby sa zachoval jeho reálny obsah a zmysel. Inak by totiž toto právo nebolo možné považovať za reálne, ale iba za teoretické, resp. iluzórne. Výklad príslušných ustanovení dotknutých právnych predpisov musí byť preto taký, aby uplatnenie práva na obhajobu v konaní o väzbe sa obvinenému reálne umožnilo (II. ÚS 116/2011, II. ÚS 266/2013).

30. Z práva na spravodlivý proces vyplýva aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkazovými návrhmi strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (Kraska c. Švajčiarsko z 29. 4. 1993).

31. Osoba vo väzbe musí mať v každom prípade možnosť predložiť súdu argumenty a dôvody proti svojmu ponechaniu vo väzbe a vyjadriť sa ku všetkým okolnostiam týkajúcim sa jej dôvodnosti a zákonnosti (II. ÚS 18/2013, III. ÚS 198/05, II. ÚS 266/2013).

32. Na základe uvedeného možno konštatovať, že z práva na spravodlivé súdne konanie (v rozsahu jeho aplikovateľnosti na konanie o osobnej slobode) a z toho vyplývajúcich práv na obhajobu a na povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami strán možno vyvodit', že rozhodnutím krajského súdu o sťažnosti sťažovateľa bez toho, aby mal krajský súd k dispozícii písomné doplnenie odôvodnenia sťažnosti, došlo k porušeniu sťažovateľom označených základných práv podľa ústavy a práv podľa dohovoru.

33. K druhej námietke sťažovateľa, že krajský súd vo výrokovej časti napadnutého uznesenia krajského súdu nerozhodol o alternatívnom návrhu sťažovateľa nahradiť jeho väzbu písomným sľubom alebo dohľadom probačného a mediačného úradníka, ústavný súd poznamenáva, že z napadnutého uznesenia krajského súdu zistil, že neobsahuje výrok o neprijatí návrhu sťažovateľa na nahradenie väzby písomným sľubom obvineného podľa § 80 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku alebo dohľadom probačného a mediačného úradníka podľa § 80 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

34. V odôvodnení napadnutého uznesenia krajského súdu sa k tejto otázke krajský súd vyjadril takto: „... *Aj sťažnostný súd si osvojil argumentáciu, že spôsob spáchania skutku, ktorý zvyšuje závažnosť protiprávneho konania obvineného, najmä za sústavného porušovania právnych noriem, spochybňuje písomný sľub obvineného, že povedie riadny život. Spáchanie 16 priestupkov za dobu jedného roka poukazuje na to, že obvinený sa opakovane v krátkych časových reláciách dostáva do rozporu so spoločenskými normami a nerešpektuje ich a to až do takej miery, že sa začalo proti nemu trestné konanie za závažnú trestnú činnosť. Požitie alkoholu pred spáchaním skutku nie je okolnosťou, ktorá by obvinenému poľahčovala, naopak, na požívanie alkoholu možno prihliadať ako na okolnosť, ktorá reálne zvyšuje riziko páchania trestnej činnosti násilnej povahy, ktorej sa mal obvinený v teraz posudzovanom dopustiť. Aj z tohto dôvodu považoval sťažnostný*

súd záver konajúceho súdu ohľadne nenahradenia väzby písomným sľubom za vecne správny a zákonu zodpovedajúci.“

35. Ústavný súd uvádza, že podstatnou pre rozhodnutie tejto časti ústavnej sťažnosti sťažovateľa je posúdenie otázky, či je postačujúce a z ústavnoprávneho hľadiska komfortné, ak sa krajský súd s návrhom sťažovateľa na nahradenie jeho väzby niektorým z inštitútov nahrádzajúcich väzbu vysporiadal len v rámci odôvodnenia napadnutého uznesenia krajského súdu bez toho, aby o tom rozhodol samostatne vo výrokovvej časti.

36. Ústavný súd už v rámci svojej judikatúry zaujal názor, že je potrebné individualizovať výrokovú časť rozhodnutia súdu o väzbe, resp. jej ďalšom trvaní, ktorým sa zasahuje do práva na osobnú slobodu zaručeného ústavou i dohovorom, tak aby z nej zjavne vyplývalo, že súd rozhodol o všetkých návrhoch obvineného (sťažovateľa), ktorá vyplýva zo záujmu na zachovaní právnej istoty, ako jedného z atribútov právneho štátu v zmysle čl. 1 ods. 1 ústavy (I. ÚS 436/2010).

37. Vzhľadom na uvedené ústavný súd rozhodol, že napadnutým uznesením krajského súdu boli porušené základné práva sťažovateľa podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy, ako aj práva podľa čl. 5 ods. 1, 3 a 4 dohovoru.

IV.

38. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

39. Ústavný súd však nerozhodol o zrušení napadnutého uznesenia krajského súdu ani o vrátení veci na ďalšie konanie, keďže z vyjadrenia krajského súdu k ústavnej sťažnosti, podaného prípisom sp. zn. Spr 168/19 z 9. apríla 2019, vyplýva, že sťažovateľ bol prepustený z väzby na slobodu. V súčasnosti teda sťažovateľ už nie je vo väzbe,

preto už nemožno posudzovať dôvodnosť jeho väzby v minulosti a ani rozhodnúť o jeho prepustení z väzby. O väzbe možno totiž rozhodovať vždy iba s účinkami pro futuro (I. ÚS 88/04, I. ÚS 100/04, I. ÚS 115/07, II. ÚS 108/08) (bod 1 výroku nálezu).

40. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'účinenie.

41. Sťažovateľ požadoval finančné zadost'účinenie v sume 1 000 € z dôvodov uvedených vo svojej ústavnej sťažnosti. Ústavný súd však finančné zadost'účinenie sťažovateľovi nepriznal, pretože samotné vyslovenie porušenia označených základných práv podľa ústavy a práv podľa dohovoru sťažovateľa je v okolnostiach danej veci dostatočnou satisfakciou (bod 3 výroku nálezu).

42. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

43. Ústavný súd pri rozhodovaní o náhrade trov konania vychádzal jednak z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok 2017, ktorá bola 921 €, keďže v prípade prevzatia a prípravy zastúpenia a spísania ústavnej sťažnosti ide o úkony právnej služby vykonané v roku 2018, ako aj z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok 2018, ktorá bola 980 €, keďže v prípade zaslania písomného stanoviska k vyjadreniu krajského súdu ide o úkon právnej služby vykonaný v roku 2019. Náhradu trov konania priznal ústavný súd za všetky tri uvedené úkony právnej služby. Odmena za jeden úkon právnych služieb za rok 2018 v zmysle § 11 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) predstavuje sumu 153,50 € a za rok 2019 predstavuje sumu 163,33 €. Takto stanovená odmena spolu s režijným paušálom

za rok 2018 v sume 9,21 € a za rok 2019 v sume 9,80 € (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje sumu 498, 55 € za vykonané úkony právnej služby (bod 2 výroku nálezu).

44. Náhradu trov konania je najvyšší súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku).

45. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. júna 2019